

Załącznik do Uchwały Nr .../.../24

Rady Gminy Bielice

z dnia grudnia 2024 r.

**GMINNY
PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ
DLA GMINY BIELICE
NA LATA 2025-2030**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ.....	4
3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ	6
4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”	8
5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY	10
6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	12
7. ADRESACI PROGRAMU	13
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	14
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	15
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE.....	16
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY	28
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE.....	36
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY.....	38
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	39
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	44
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	47
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	49
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	50
7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU	53
III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	54
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	54
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	56
IV. REALIZACJA PROGRAMU	62
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	62
2. MONITORING I EWALUACJA.....	62
3. FINANSOWANIE	63

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domową można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.). Artykuł 2. ustawy **definiuje przemoc domową** jako *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.”*

Ustawa definiuje również **osoby doznające przemocy** domowej. W rozumieniu obowiązujących przepisów osoby, wobec których jest stosowana przemoc domowa, to:

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletni;

i) małoletni będący świadkami przemocy domowej.

W rozumieniu przepisów ustawy osoba stosująca przemoc domową to pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób wskazanych w ustawie jako osoby doznające przemocy, a z kolei świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Należy również zaznaczyć, że małoletni, będący świadkiem przemocy domowej, automatycznie otrzyma status osoby doznającej przemocy.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ

Odwołując się m.in. do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, można wyróżnić następujące podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną i cyberprzemoc**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje przemocy	formy
fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub uzyskania samodzielności finansowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
cyberprzemoc	działania i zaniechania istotnie naruszające prywatność lub wzbudzające poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej, innymi słowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” i ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a osobami doznającymi przemocy domowej bywają zarówno mieszkańcy dużych miast, jak i mniejszych miejscowościach czy wsi. Osobami doznającymi przemocy domowej są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią osób doznających przemocy, o których mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Seniorzy narażeni są na wszystkie rodzaje przemocy, choć w tej grupie wiekowej przemoc ma swoją specyfikę. Osoby pracujące z osobami starszymi (pracownicy socjalni, pielęgniarki, geriatrzy) zauważają, że w odniesieniu do seniorów przemoc dotyczy najczęściej zaniedbania i wykorzystywania materialnego.

Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Osoba doznająca przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu osobom doznającym przemocy udaje się przeciwstawić stosującemu przemoc, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia osoby doznające przemocy nigdy nie zdobędą się na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec nich przemocy.

Osoba, której życie lub zdrowie może być zagrożone powinna też pamiętać, by jak najszybciej zawiadomić Policję, bo szybka reakcja umożliwi nie tylko zapewnienie ochrony, ale także wszczęcie odpowiednich procedur i zabezpieczenie dowodów zdarzenia.

W przypadku doznania obrażeń ciała osoba doznająca przemocy powinna zgłosić się do lekarza w celu udzielenia pomocy medycznej. Może także zażądać wystawienia zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy.

3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

1. poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
2. interwencji kryzysowej i wsparcia;
3. ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
4. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
5. badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
6. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o dostępnych formach wsparcia wymienionych w ust. 1.

Osoba, która doznaje przemocy domowej, może skorzystać także z porady prawnej i wsparcia psychologicznego, dzwoniąc pod dostępny całodobowo Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – 800 120 002. Na ten numer mogą dzwonić także osoby, które chcą w sposób anonimowy dokonać zgłoszenia.

Osoby korzystające z usług telefonu mają prawo nie ujawniać swoich danych personalnych. Na własne życzenie mogą jednak podać imię i nazwisko. Anonimowość zarówno dzwoniącego/ej, jak i konsultanta/teki tworzy bezpieczną przestrzeń do opowiedzenia o swoim doświadczeniu, uporządkowania przeżytych doświadczeń,

nazwania problemu i wspólnego zastanowienia się nad możliwościami wyzwolenia się z krzywdzącej sytuacji.

Narzędziem służącym przeciwdziałaniu przemocy domowej jest procedura „**Niebieskie Karty**”. To procedura interwencji wobec przemocy domowej, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Czynności te podejmowane są przez odpowiednie służby: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policję, oświatę, ochronę zdrowia i inne określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Kształt procedury oraz wzory formularzy określają przepisy szczegółowe.

Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie przez pracownika odpowiednich służb formularza „Niebieska Karta – A”. Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu osobie doznającej przemocy zapewnienie bezpieczeństwa. Osobie doznającej przemocy przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. Następnie formularz „Niebieska Karta – A” przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego, gdzie dokument otrzymuje grupa diagnostyczno-pomocowa.

Osobę, która doznała przemocy, zaprasza się na posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, gdzie dokonuje się analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z tą osobą opracowuje się indywidualny plan pomocy albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. Na posiedzeniu grupy wypełniany jest formularz „Niebieska Karta – C”. Grupa diagnostyczno-pomocowa wzywa osobę stosującą przemoc domową, dokonuje analizy sytuacji i na podstawie danych zawartych w formularzu „Niebieska Karta – D” dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań, zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje, gdy ustanie przemoc lub nastąpi rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły. W okresie dziewięciu kolejnych miesięcy sytuacja osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” jest monitorowana. Zespoły interdyscyplinarne oraz grupy diagnostyczno-pomocowe podejmują działania w ramach swoich kompetencji określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie

Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870). Procedura „Niebieskie Karty” przeprowadzana jest niezależnie od innych rodzajów postępowań, w szczególności postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy domowej w kraju ujawniają, że w 2023 r. liczba osób doznających przemocy wyniosła ogółem 77 832, z czego 51 631 stanowiły kobiety, 17 039 osoby małoletnie, zaś 9 162 mężczyźni. Funkcjonariusze Policji w 2023 r. wypełnili łącznie 62 170 formularzy „Niebieskie Karty – A”. Szczegółowe dane za rok 2023 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2023

liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” – A” (ogółem), w tym:	62 170
liczba formularzy wszczynających procedurę	54 029
liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwającej procedury	8 141
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem)	77 832
w tym kobiet	51 631
w tym mężczyzn	9 162
w tym małoletnich	17 039
liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem)	63 016
w tym liczba kobiet	7 595
w tym liczba mężczyzn	55 225
w tym nieletnich	196
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu (ogółem)	30 261
w tym kobiet	2 171
w tym mężczyzn	28 079
w tym nieletnich	11
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	393
w tym kobiet	35

w tym mężczyzn	358
liczba osób stosujących przemoc domową będących jednocześnie pod wpływem alkoholu i środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	142
w tym kobiet	8
w tym mężczyzn	134
liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej	611

Źródło: Formularz III/8, Sprawozdanie z podjętych przez policję działań wobec przemocy w rodzinie dotyczące procedury „Niebieskie Karty” – <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>

Prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Przemoc domowa wiąże się z lękiem osób doznających przemocy i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, **w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.**

W 2020 roku dzięki nowelizacji przepisów Policja otrzymała narzędzia do skuteczniejszej walki z osobami stosującymi przemoc domową. Obecnie policjanci mają możliwość wydać osobie stosującej przemoc **nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia lub **zakazu zbliżania się do mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia. Te nakazy lub zakazy mogą być wydane łącznie i obowiązują od momentu ich wydania.

Policjanci mają także prawo wydać nakaz lub zakaz podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy (w szczególności w wyniku zgłoszenia przez osobę doznającą przemocy, kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków).

Przepisy mówią, że osobie, wobec której wydany zostanie nakaz lub zakaz, przysługuje prawo zabrania ze sobą jedynie przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy oraz będących jej własnością zwierząt domowych. Ma także jednorazową możliwość zabrania z mieszkania w późniejszym terminie mienia stanowiącego jej własność, w obecności policjanta i po uzgodnieniu terminu z osobą dotkniętą przemocą domową.

W okresie obowiązywania nakazu lub zakazu policjanci są zobligowani do co najmniej trzykrotnego sprawdzenia, czy są one respektowane. Za niestosowanie się osoby do

wydanego przez policję zakazu lub nakazu, kodeks wykroczeń przewiduje karę aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

Kwestie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia dla osób doznających przemocy były przedmiotem badania przeprowadzonego w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Respondentami były zarówno osoby dotknięte przemocą, które skorzystały ze wsparcia, jak i przedstawiciele instytucji i organizacji udzielających pomocy.

Badanie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia pokazało, iż wysoko oceniane jest interdyscyplinarne podejście w zakresie pomocy udzielanej osobom krzywdzonym. Pozytywnie oceniana jest praca zespołów interdyscyplinarnych oraz współpraca interdyscyplinarna na poziomie gmin, prowadzona w celu obejmowania kompleksowym wsparciem osób doznających przemocy w rodzinie. Osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie pozytywnie oceniały współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, wskazując na możliwość szybkiej wymiany informacji i podejmowania decyzji.

Badania pokazały, że procedura „Niebieskie Karty” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy. Świadczą o tym, nie tylko opinie wyrażane na jej temat przez pracowników instytucji pomocowych, ale także to, że aż 90% badanych osób doznających przemocy, które objęte były pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji, była bądź jest objęta działaniem tej procedury. Wyniki badań pokazały, że wsparcie w ramach procedury „Niebieskie Karty” było oceniane pozytywnie, i w większości przypadków wsparcie to definitywnie bądź częściowo rozwiązuje problem.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 535) wprowadziła nie tylko pojęcie przemocy domowej, ale przyniosła aktualizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasad postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Ustawa poszerza zakres działań, jakie mogą być podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową, wprowadzając dodatkowo programy korekcyjno-edukacyjne lub psychologiczno-terapeutyczne. Programy te mają na celu w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy. Po skierowaniu do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym osoba stosująca przemoc domową jest **zobowiązana** zgłosić się do uczestnictwa w programie, ukończyć program w wyznaczonym terminie oraz dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o jego ukończeniu. Uporczywe niestosowanie się do wskazanych obowiązków może skutkować nałożeniem kary grzywny albo ograniczenia wolności.

9 listopada 2023 r. został przyjęty Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który będzie realizowany w latach 2024-2030. Postanowienia programu przewidują kontynuację działań, które realizowane były dotychczas w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 oraz kolejne, uchwalane w perspektywach rocznych na lata: 2021, 2022 i 2023. Realizacja programu ma zwiększyć skuteczność pomocy i wsparcia osób zagrożonych oraz doznających przemocy domowej. Chodzi m.in. o zwiększenie działań profilaktycznych oraz lepszą dostępność i skuteczność ochrony osób, które doświadczają takiej przemocy. W programie ujęto także zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów, które realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Do najważniejszych rozwiązań Programu należą m.in.: podniesienie świadomości społecznej związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej; rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej; podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej; zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej dla osób, które doświadczają przemocy domowej; zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób, które zajmują się świadczeniem usług dla osób zagrożonych i doznających przemocy domowej.

6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielicach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z postanowieniami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.), która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie na terenie gminy działań na rzecz osób zagrożonych przemocą domową oraz doznających przemocy domowej, jak również osób stosujących przemoc domową i jej świadków, to również:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283);
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
5. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.);
6. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571 z późn. zm.);

9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
10. uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz. 1232);
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bielice na lata 2021-2031. Realizacja działań wyznaczonych w Programie może także wymagać odwołania się do takich aktów prawnych, jak:
 1. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809);
 2. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17);
 3. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37);
 4. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706);
 5. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.);
 6. ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145 z późn. zm.);
 7. ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266 z późn. zm.);
 8. ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914).

7. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Bielice na lata 2025-2030 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc domową wymagają wsparcia społecznego, osób stosujących przemoc domową, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

Zadaniem niniejszego Programu jest kontynuacja szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, jak i ochronę oraz pomoc osobom dotkniętym przemocą, podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc, a także zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Bielice jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w obrębie północno-zachodniej części powiatu pyrzyckiego. Gmina Bielice graniczy z gminami powiatu pyrzyckiego: od wschodu z gminą Pyrzyce i od południa z gminą Kozielice oraz z gminami powiatu gryfińskiego: Banie od południa, Gryfino od zachodu i Stare Czarnowo od północy. Powierzchnia gminy wynosi 84,12 km². W jej skład wchodzi 12 sołectw: Bielice, Babin, Babinek, Będgoszcz, Chabowo, Chabówko, Linie, Nowe Chrapowo, Nowe Linie, Parsów, Stare Chrapowo i Swochowo. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest sołectwo Bielice (583 osoby), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Będgoszcz (83 osoby).

Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ponad 70% powierzchni gminy, lasy stanowią niewiele ponad 7%. W produkcji rolnej przeważa uprawa pszenicy i rzepaku oraz roślin okopowych (głównie buraków i ziemniaków), rozwija się także warzywnictwo, a w produkcji zwierzęcej hodowla bydła.

Z końcem 2023 r. gmina liczyła ogółem 2 907 mieszkańców, w tym 1 468 kobiet, które stanowiły 50,5% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 35 osób na km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba mieszkańców ogółem	2 958	2 929	2 907
w tym kobiet	1 486	1 475	1 468

Dane Urzędu Gminy Bielice.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	596	577	558
liczba osób w wieku produkcyjnym	1 761	1 747	1 718
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	601	605	631

Dane Urzędu Gminy Bielice.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba urodzeń żywych	23	23	24
liczba zgonów	45	48	43
przyrost naturalny	-22	-25	-19

Dane Urzędu Gminy Bielice.

Według danych GUS-u w 2023 r. w zasobach gminy znajdowało się 6 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 254 m².

W roku szkolnym 2023/2024 w gminie funkcjonowała 1 placówka opieki nad dziećmi do lat 3 (niepubliczny żłobek), 4 placówki wychowania przedszkolnego (1 przedszkole i 3 oddziały przedszkolne w szkole) oraz 1 szkoła podstawowa. W roku szkolnym 2023/2024 do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 84 dzieci, a do szkoły podstawowej 192 uczniów.

Zadania placówek wsparcia dziennego realizuje 1 placówka prowadzona w formie pracy podwórkowej. W 2023 r. z oferty zajęć i opieki skorzystało 13 dzieci.

Działalność kulturalna w gminie skupia się wokół Gminnej Biblioteki Publicznej oraz 10 świetlic wiejskich.

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Bielice służy 12 obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz obiekt przy placówce oświatowej – sala gimnastyczna, boisko. Do dyspozycji są także place zabaw i siłownie zewnętrzne. Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmuje się również działający na jej terenie klub sportowy.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę w 1 podstawowym zakładzie opieki zdrowotnej w Bielicach działający w strukturach Szpitala w Gryfinie oraz w 1 prywatnej praktyce lekarskiej. W gminie działa 1 apteka.

W latach 2021-2023 udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym wynosił odpowiednio: 3,86%, 4,41%, 4,19%. Stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim w rozpatrywanym okresie wynosiła 10,3%, 11,1%, i 10,2%. Według danych GUS-u na koniec 2023 r. na terenie gminy funkcjonowało 285 podmiotów gospodarczych, w tym 246 podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne. Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze budownictwa oraz handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielicach, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Diagnoza problemu przemocy domowej w gminie Bielice została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców, przedstawicieli funkcjonującej w gminie placówki systemu oświaty oraz uczniów. Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy domowej zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Bielice. Uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2021-2023 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy domowej określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową. Poniższa tabela zawiera dane adresowe jednostek działających w gminie i świadczących pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą domową w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Urząd Gminy	
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Niepokalanej 34, 74-202 Bielice
3.	Ośrodek Pomocy Społecznej	
4.	Zespół Interdyscyplinarny	ul. Jana Pawła II 34, 74-202 Bielice
5.	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar i sprawców przemocy	
6.	Szpital w Gryfinie Podstawowa Opieka Zdrowotna w Bielicach	ul. Jana Pawła II 34a, 74-202 Bielice
7.	Grupa AA „Nadzieja”	Świetlica Wiejska w Chabówku
8.	Gminna Biblioteka Publiczna	ul. Niepokalanej 34, 74-202 Bielice
9.	Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej mająca swoją siedzibę w świetlicy wiejskiej w Chabowie	Chabowo, 74-202 Bielice

Dane Urzędu Gminy Bielice.

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż

alkoholu i wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy domowej w gminie Bielice w latach 2021-2023.

Tabela 7. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023

rodzaj	wartość w zł		
	2021	2022	2023
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz wpływy ze sprzedaży alkoholu w opakowaniach do 300 ml (tzw. małpek)	49 063,94	72 408,47	70 468,46

Dane Urzędu Gminy Bielice.

Tabela 8. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	48 063,94	71 408,47	69 468,46
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	1.000,00	1 000	1 000
na przeciwdziałanie przemocy domowej	-	-	6 000
razem	49 063,94	72 408,47	76 468,46

Dane Urzędu Gminy Bielice.

Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz wpływy ze sprzedaży alkoholu w opakowaniach do 300 ml (tzw. małpek) w gminie w latach 2021-2023 ulegały wahaniom. Wzrastały natomiast środki przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej w analizowanym okresie. Największe kwoty w latach 2021-2023 wydatkowano na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy domowej pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego, kieruje osoby uzależnione na leczenie i terapię, prowadzi rozmowy wspierające pomagające utrzymać abstynencję, rozmowy z osobami współuzależnionymi oraz z członkami rodzin, zachęcając członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin. Dane dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 9. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	4	5	3

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielicach.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Bielice przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące z osobami nadużywającymi alkoholu. Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W latach 2021-2023 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 12 rozmów motywujących. W 2023 r. skierowali do sądu 4 wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	4	5	3
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	4

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielicach.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez organizowanie, finansowanie i wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportowych zajęć pozalekcyjnych, festynów propagujących zdrowy styl życia, warsztatów, szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień.

Celem działania **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy** jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego. Zgodnie z postanowieniami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w ramach pracy

w zespole interdyscyplinarnym. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz, albo prezydent miasta. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić również przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową, kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone w ustawie działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zespół interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych tworzonych w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań, wynikających z postanowień ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, mających na celu udzielenie skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz podjęcie działań wobec osoby stosującej przemoc domową w celu przeciwdziałania przemocy.

Do głównych zadań Zespołu należy:

1. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
2. inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
3. inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
4. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
5. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
6. powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
7. monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
8. przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 (W przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach

procedury „Niebieskie Karty”, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania informuje o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” zespół interdyscyplinarny obecnego miejsca zamieszkania), oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a (W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 9e ust. 3, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania osób, wobec których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”, na wniosek zespołu interdyscyplinarnego obecnego miejsca zamieszkania tych osób, przekazuje dokumentację wytworzoną w trakcie procedury „Niebieskie Karty”, prowadzoną przez grupę diagnostyczno-pomocową dotychczasowego miejsca zamieszkania),

9. kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
10. składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń („Kto uporczywie nie stosuje się do obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny”)

Osoba stosująca przemoc domową, zgodnie z art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, ma obowiązek:

1. zgłosić się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
2. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy;
3. ukończyć programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową

w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy;

4. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Bielice w latach 2021-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	7	7	9
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	5
liczba spotkań grup roboczych ZI	5	3	4
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	X	X	1
liczba złożonych do ZI formularzy „Niebieskie Karty”	3	0	3
w tym sporządzonych przez Policję	3	0	3
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	0	0	0
liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”	1	2	0
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	2	0	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Bielice.

Tabela 12. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową podjęte w gminie przez ZI w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób stosujących przemoc domową oraz osób przejawiających zachowania agresywne z terenu gminy objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	0	0	2

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Bielice.

Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli ogółem 3 procedury „Niebieskie Karty”, wszystkie zostały sporządzone przez Policję. W ramach działalności Zespołu działaniami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową oraz osób przejawiających zachowania agresywne zostały objęte 2 osoby w 2023 r.

Warto dodać, że w ramach podnoszenia kompetencji, rozwijania i doskonalenia umiejętności członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych uczestniczyli w szkoleniu: „Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych po zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dokumentacja, wykładnia i stosowanie prawa przez członków ZI i grup roboczych”.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielicach**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W latach 2021-2023 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom gminy systematycznie rosła. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 13. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej dla mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
wielkość wydatków ogółem (w zł)	326 595	409 921	436 100

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2021-2023, malała (65 w 2021 r., 63 w 2022 r., 61 w 2023 r.). Liczba osób w rodzinach objętych pomocą OPS-u w tym okresie ulegała wahaniom. Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2021-2023.

Tabela 14. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach w latach 2021-2023

liczba beneficjentów	2021	2022	2023
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	65	63	61
liczba rodzin	51	52	53
liczba osób w rodzinach	102	100	108

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały także na formę udzielanego przez Ośrodek wsparcia. W rozpatrywanym okresie bardzo istotną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy

rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielicach, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. W latach 2021-2023 decyzją administracyjną wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 1 osobie w 2021 r., 2 osobom w rodzinie w 2022 r. i 4 osobom w rodzinie w 2023 r. W analizowanym okresie nie świadczoano pomocy z powodu przemocy domowej ani narkomanii. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 15. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023

rok	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania
2021	0	1	0	0	1	0
2022	0	1	0	0	2	0
2023	0	1	0	0	4	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych OPS-u w obszarze przemocy jest zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej występowania przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Pracownik socjalny, który styka się z problemem przemocy, musi być wyposażony w niezbędną wiedzę i posiadać umiejętności udzielenia pomocy osobom doznającym przemocy.

Działania pracownika socjalnego w obszarze przemocy polegają na nawiązaniu kontaktu z osobą doznającą przemocy i poinformowaniu jej o przysługujących prawach oraz możliwościach uzyskania pomocy. W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia pracownik socjalny podejmuje działania zmierzające do oddzielenia osoby stosującej przemoc domową od osoby doznającej przemocy, zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa emocjonalnego i socjalno-bytowego osobie doznającej przemocy oraz powiadamia organy ścigania o podejmowaniu lub stwierdzeniu zaistnienia przestępstwa.

Informacje o stosowaniu przemocy może zgłosić do Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest

sprawdzone i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej, rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony osób doznających przemocy domowej Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, ochroną zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

W analizowanym okresie pracownicy OPS-u na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Edukowano rodziny w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzono pracę socjalną, udzielano wskazówek, informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, uzyskania poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. W latach 2021-2023 r. z usług asystenta w gminie Bielice korzystało odpowiednio: 9, ponownie 9 i 11 rodzin. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie.

Tabela 16. Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	9	9	11
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	14	15	18
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	5	10	8

koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	68 407	69 187	70 555
w tym finansowane z innych źródeł	2 000	3 000	10 685

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach.

Mieszkańcy gminy Bielice mają zapewnioną opiekę w 1 niepublicznym zakładzie opieki zdrowotnej. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

Ważnymi placówkami wsparcia dzieci i młodzieży są: szkoła oraz przedszkola i oddziały przedszkolne na terenie gminy. Wśród uczniów placówek systemu oświaty w gminie prowadzono liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy (m.in. „Hejt w sieci – stop mowie nienawiści”, „Integracja – jak budować relacje z rówieśnikami”, „Uzależnienie od nowych mediów – Internet, gry komputerowe, telefon komórkowy”, „Stres – umiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami”, „Konflikt – przedstawiam, słucham, negocjuję”).

Działania na rzecz dzieci i rodzin przeżywających trudności, przedsięwzięcia profilaktyczne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu oraz przeciwdziałające uzależnieniom i patologiom społecznym realizują funkcjonujące na terenie gminy: placówka oświatowa, ośrodek pomocy społecznej, placówka wsparcia dziennego i parafia.

Istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy domowej odgrywa szeroko rozumiana profilaktyka i edukacja społeczna. Celem podejmowanych działań profilaktycznych jest podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat występowania zjawiska przemocy domowej. Na terenie gminy Bielice działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej podejmowane są m.in. przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny oraz podmioty wchodzące w jego skład: ośrodek pomocy społecznej, Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach, placówka oświatowa i ochrony zdrowia. Poniższa

tabela prezentuje dane na temat działań profilaktyczno-edukacyjnych realizowanych w gminie w latach 2021-2023.

Tabela 17. Działania profilaktyczno-edukacyjne realizowane w gminie w latach 2021-2023

nazwa instytucji	nazwa działania	liczba osób objętych działaniem w poszczególnych latach		
		2021	2022	2023
GKRPA	Zajęcia w Placówce Wsparcia Dziennego w Chabowie	10	5	3
	Porady, wsparcie oraz terapia psychologiczna (uzależnienia, przemoc, kryzysy osobiste, problemy rozwojowe)	–	4	5
	Zajęcia w ramach cyklicznych spotkań „Szkoła dla rodziców”	–	–	10
ZI	Procedura „Niebieskie Karty”	2	5	6
OPS	Wsparcie asystenta rodziny	9	6	11
Placówka oświatowa	25-26 kwietnia 2022 r. przeprowadzono dla 158 uczniów (klas 4-8) stacjonarne warsztaty profilaktyczne, w których poruszano następującą tematykę: „Hejt w sieci – stop mowie nienawiści”, „Integracja – jak budować relacje z rówieśnikami”, „Uzależnienie od nowych mediów – Internet, gry komputerowe, telefon komórkowy”, „Stres – umiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami”, „Konflikt – przedstawiam, słucham, negocjuję”	–	158	–
	Na przełomie maja/czerwca 2023 r. Małopolskie Centrum Profilaktyki MCP Włóczykij z Krakowa na terenie Gminy Bielice przeprowadziło „Diagnozę problemu uzależnień z uwzględnieniem uzależnień behawioralnych”, gdzie na podstawie badań ankietowych w formie papierowej przeprowadzonych na 100 dorosłych osobach oraz w formie elektronicznej przeprowadzonych na 100 uczniach w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Bielicach sporządzono raport. Został on zamieszczony na BIP OPS Bielice (zakładka Zamówienia Publiczne/Aktualne programy – Diagnozy)	–	–	200
	Na przełomie listopada/grudnia 2023 r. w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Bielicach dla uczniów wszystkich klas przeprowadzono zajęcia w formie warsztatów	–	–	169

	profilaktycznych, klasa 1b (16 osób) „Asertywność – jak chronić siebie bez poczucia winy? – postawy i emocje”, klasa 1a (17 osób) „Słowa mają moc – komunikacja interpersonalna – inteligencja emocjonalna”, klasa 2a (17 osób) „Naprzeciw przemocy – agresja i przemoc rówieśnicza – emocje”, klasa 3a (17 osób) „Samoocena mój fundament – wiara w siebie”, klasa 3b (14 osób) „Stres, mój sprzymierzeniec – emocje-zdrowie psychiczne ”, klasa 4a i 4b (26 osób) „Budowanie poczucia własnej wartości i pewności siebie”, klasa 5a (19 osób) „Naprzeciw przemocy, agresja i przemoc rówieśnicza – emocje”, klasa 8a (16 osób) „Depresja mi nie straszna – relacje, emocje – jak reagować”, klasa 6a i 6b (27 osób) „By nienawidzić w sieci – cyberprzemoc - hejt”.			
	Na przełomie XI/XII 2023 r. w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Bielicach dla uczniów klasy 2a i 5a przeprowadzono zajęcia w formie warsztatów profilaktycznych „Naprzeciw przemocy, agresja i przemoc rówieśnicza”	–	–	36

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach.

Specyfika pracy z osobami uwikłanymi w przemoc domową wymaga podnoszenia kwalifikacji i umiejętności oraz doskonalenia zawodowego osób, które społecznie i zawodowo zaangażowane są w realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy. Szczególne znaczenie w podnoszeniu kompetencji i aktualizowaniu wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej odgrywają szkolenia i warsztaty. Poniższa tabela prezentuje dane na temat warsztatów i szkoleń prowadzonych w latach 2021-2023 na terenie gminy Bielice oraz liczby ich uczestników.

Tabela 18. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy realizowane w gminie w latach 2021-2023

nazwa instytucji	nazwa szkolenia	liczba uczestników		
		2021	2022	2023
Zespół Interdyscyplinarny	Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych po zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dokumentacja, wykładnia i stosowanie prawa przez członków ZI i grup roboczych	–	–	6

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Dyrektor SP w Bielicach uczestniczyła w szkoleniu z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	–	1	–
	Procedura „Niebieskie Karty” od wszczęcia do zakończenia w świetle znowelizowanej Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 marca 2023 r. oraz o roli i zadaniach poszczególnych służb i instytucji w systemie przeciwdziałania przemocy	–	–	2
Ośrodek Pomocy Społecznej	Procedura „Niebieskie Karty” od wszczęcia do zakończenia w świetle znowelizowanej Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 marca 2023 r. oraz o roli i zadaniach poszczególnych służb i instytucji w systemie przeciwdziałania przemocy	–	–	3
	Spotkanie w Starostwie Powiatowym w Pyrzycach dot. zjawiska przemocy domowej – roli pracownika, funkcjonariusza, jego zaangażowania i odpowiedzialności	–	–	–
	Oczekiwanie wobec asystentów rodziny	1	–	–
	Dziecko w rodzinie	–	1	–
	Szkoła dla rodziców	–	1	–
	Dokumentacja pracy asystentów rodziny	–	–	–
Placówki systemu oświaty	Procedura „Niebieskie Karty” od wszczęcia do zakończenia w świetle znowelizowanej Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 marca 2023 r. oraz o roli i zadaniach poszczególnych służb i instytucji w systemie przeciwdziałania przemocy	–	–	2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Teren gminy obsługuje **Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach**. Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez KPP w Pyrzycach, na terenie gminy Bielice w 2021 r. stwierdzono ogółem 19 przestępstw, w 2022 r. 34 przestępstwa, a w 2023 r. 30 przestępstw. W rozpatrywanym okresie nie odnotowano przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie. Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2023 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (16 przypadków, o 14 więcej w porównaniu z 2022 r.) oraz przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (7 przypadków, o 7 więcej w porównaniu z 2022 r.). Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Przepięstwa odnotowane w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	liczba przestępstw		
	2021	2022	2023
stwierdzono ogółem przestępstw:	19	34	30
w tym popełnionych przez nieletnich:	0	0	0
w tym według poszczęólnych kategorii:			
przeciwko życiu i zdrowiu	0	0	0
przeciwko wolności	0	0	0
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	4	0	7
przeciwko mieniu	2	2	16
przeciwko rodzinie i opiece	1	4	0
przeciwko wiarygodności dokumentów	0	0	0
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	0	0	0
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	0

Dane Komendy Powiatowej Policji w Pырzycach.

Policja pełni niezwykle ważną rolę w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, przeprowadzając interwencje domowe. Funkcjonariusze Policji, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, mają za zadanie:

- udzielać osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej,
- organizować niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,
- podejmować, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadzać, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,

- przeprowadzać na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmować działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową,
- dokonywać niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- informować, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, utrzymują stały kontakt z lokalną społecznością, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością **Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie**. Poniższa tabela przedstawia nadzory kuratorskie prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Stargardzie w latach 2021-2023.

Tabela 20. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2021-2023

2021		2022		2023	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
10	13	7	9	6	8
w tym spraw					
w których rodzic został pozbawiony władzy rodzicielskiej					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	–	–	–	–
w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
9	12	7	9	6	8
spraw nieletnich					
którzy dokonali czynu karalnego					
liczba spraw	liczba spraw		liczba spraw		
–	–		–		
nieletnich, którzy prezentują przejawy demoralizacji					
liczba spraw	liczba spraw		liczba spraw		
1	–		–		

Dane Sądu Rejonowego w Stargardzie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy Bielice. PCPR udziela wsparcia osobom i rodzinom będącym w kryzysie psychicznym, w tym dotkniętym przemocą domową. Oferuje bezpłatne poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej, szczególnie psychologiczne i rodzinne. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja działań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc. PCPR współpracuje również z Ośrodkami Pomocy Społecznej, placówkami systemu oświaty oraz innymi instytucjami i jednostkami pomocowymi.

W analizowanym okresie ze wsparcia oferowanego przez PCPR w formie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową zostało objętych 7 osób w 2021 r., 5 osób w 2022 r. i 7 osób w 2023 r., zaś ze wsparcia w formie specjalistycznej

pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej w ośrodku interwencji kryzysowej skorzystało 266 osób z terenu powiatu pyrzyckiego w 2021 r., 240 osób w 2022 r. i 286 osób w 2023 r. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące wsparcia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach wobec mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy Bielice w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w latach 2021-2023.

Tabela 21. Wsparcie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba powiatowych specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	0	0	0
liczba mieszkańców powiatu korzystających z powiatowych specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	0	0	0
w tym liczba mieszkańców gminy	0	0	0
liczba mieszkańców powiatu dotkniętych przemocą domową, którym PCPR zapewniło miejsce w ośrodkach wsparcia	0	0	0
w tym liczba mieszkańców gminy	0	0	0
liczba mieszkańców powiatu dotkniętych przemocą domową, którym PCPR zapewniło miejsce w ośrodkach interwencji kryzysowej	0	0	0
w tym liczba mieszkańców gminy	0	0	0
liczba mieszkańców powiatu uczestniczących w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej	0	0	0
w tym liczba mieszkańców gminy	0	0	0
liczba mieszkańców powiatu uczestniczących w realizowanych przez PCPR programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	7	5	7
w tym liczba mieszkańców gminy	0	0	0
liczba mieszkańców powiatu, którzy skorzystali ze specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej w ośrodku interwencji kryzysowej	266	240	286
w tym liczba mieszkańców gminy	1	0	1
liczba mieszkańców powiatu uczestniczących w terapii dla osób stosujących przemoc, nieradzących sobie ze złością	0	0	0
w tym liczba mieszkańców gminy	0	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach**. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania, m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2023/2024 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach udzielała wsparcia 39 dzieciom i młodzieży z terenu gminy Bielice w formie:

- indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży,
- terapii rodziny,
- grup wsparcia,
- prowadzenia mediacji,
- interwencji kryzysowej,
- warsztatów ,
- porad i konsultacji,
- wykładów i prelekcji,
- działalności informacyjno-szkoleniowej.

Specjalistyczne wsparcie osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz osobom doznającym przemocy świadczy także Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Białogardzie.

Wykaz jednostek działających poza gminą Bielice, które udzielają wsparcia mieszkańcom gminy w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Jednostki wsparcia w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej działające poza gminą

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu	kategoria klienta obejmowanego wsparciem w 2023 r.
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce	konsultacje dla osób stosujących przemoc
2.	Punkt Interwencji Kryzysowej		
3.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce	pomoc udzielana dzieciom/młodzieży oraz rodzicom

4.	Ośrodek Pomocy Społecznej Pyrzyce	Plac Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce	mieszkańcy powiatu osoby uzależnione i współuzależnione
5.	Zespół Interdyscyplinarny w Pyrzycach		
6.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach		
7.	Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce	mieszkańcy powiatu
8.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach	ul. Myśliborska 3, 74-240 Lipiany	mieszkańcy powiatu
9.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach	ul. Plac Wolności 1 74-240 Lipiany	osoby uzależnione i współuzależnione
10.	Zespół Interdyscyplinarny w Lipianach		mieszkańcy powiatu
11.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozielicach	Kozielice 73, 74-204 Kozielice	
12.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kozielicach		
13.	Zespół Interdyscyplinarny w Kozielicach		
14.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Przelewicach	Przelewice 75, 74-210 Przelewice	mieszkańcy powiatu
15.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zespół Interdyscyplinarny		
16.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Warnicach Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zespół Interdyscyplinarny	Warnice 66, 74-201 Warnice	
17.	Komisariat Policji w Lipianach	ul. Jedności Narodowej 54, 74-240 Lipiany	mieszkańcy powiatu
18.	Komenda Powiatowa Policji	ul. Młodych Techników 4, 74-200 Pyrzyce	
19.	Sąd Rejonowy w Stargardzie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. Okrzei 8, 73-110 Stargard	
20.	Prokuratura Rejonowa	ul. Tadeusza Kościuszki 24, 74-200 Pyrzyce	mieszkańcy powiatu
21.	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 40, 70-421 Szczecin	
22.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	ul. Grunwaldzka 49, 78-200 Białogard	mieszkańcy powiatu
23.	Dom dla Matek z Małoletnim Dzieckiem i Kobiet w Cięży	Karwowo 12, 72-005 Przecław	osoby doznające przemocy domowej

24.	Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej	ul. Wieniawskiego 5, 71-142 Szczecin	mieszkańcy powiatu
25.	Schronisko dla kobiet Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej	ul Piaseczna 4, 70-892 Szczecin	mieszkańcy powiatu
26.	Ośrodek dla ludzi bezdomnych Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi im. dr Judyma	ul. Okulickiego 3, 73-102 Stargard-Kluczewo	mieszkańcy powiatu

Dane Urzędu Gminy Bielice i opracowanie własne.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą domową lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 23. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielicach	91 564 42 28
2.	Zespół Interdyscyplinarny	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	91 564 42 35
4.	Punkt konsultacyjno-informacyjny	91 564 42 28
5.	Szpital w Gryfinie Podstawowa Opieka Zdrowotna w Bielicach	91 564 41 72
6.	Komisariat Policji w Lipianach	47 782 85 76
7.	Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach	47 782 85 11
8.	Prokuratura Rejonowa w Pyrzycach	91 570 49 10
9.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach	91 88 74 120
10.	Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR-ze	
11.	Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Białogardzie	94 311 32 50
12.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach	91 570 07 44
13.	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	91 452 88 88
14.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie	91 425 36 00
15.	Diecezjalny Duszpasterz Rodzin – Kuria Diecezji Szczecińsko-Kamieńskiej	504 760 504
16.	Bezpłatny telefon zaufania dla osób będących w kryzysie	800 880 111
17.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy „Niebieska Linia”	800 120 002

18.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy domowej „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia	22 668 70 00
19.	STOP – telefon Fundacja Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	800 107 777 22 621 35 37 600 070 717
20.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj przemoc”	800 120 148
21.	Ogólnopolski telefon zaufania dla dzieci i młodzieży	116 111
22.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
23.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
24.	Ogólnopolska Poradnia Telefoniczna dla Osób Przeżywających Kryzys Emocjonalny	116 123
25.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	19 288
26.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
27.	Telefon Zaufania Młodych	22 484 88 04
28.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Fundacji ITAKA	22 484 88 01 22 654 40 41

Dane: opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

W świetle postanowień ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. W tym względzie organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego współdziałają również z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu;
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną;

- 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
- 4) ograniczanie dostępności alkoholu;
- 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- 7) przeciwdziałanie przemocy domowej;
- 8) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego. Jeśli w gminie parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego, wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (małżeńskich, rodzicielskich, wychowawczych) oraz terapię uzależnień (od alkoholu, gier komputerowych, hazardu itp.).

Parafialni doradcy życia rodzinnego współpracują z rejonowymi doradcami, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów. Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

W 2023 r. na terenie gminy Bielice funkcjonowała 1 parafia Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia dane parafii obejmującej mieszkańców gminy.

Tabela 24. Parafia rzymskokatolicka, do której należą mieszkańcy gminy

dekanat	nazwa parafii i adres	adres parafii
Kołbacz	Parafia pw. Matki Bożej Królowej Polski w Bielicach	ul. Niepokalanej 46, 74-202 Bielice

Dane Urzędu Gminy Bielice.

Parafia w Bielicach wchodzi w skład dekanatu Kołbacz należącego do archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej. Diecezjalny Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Biskupiej Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej (ul. Papieża Pawła VI nr 4, 71-459 Szczecin) zajmuje się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie.

Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin pełni ks. mgr Tomasz Cieniuch, (tel. 504 760 504, e-mail: wdr@kuria.pl), a diecezjalnej doradczynie życia rodzinnego Monika Możejko (e-mail: szczecinporadnictwo@gmail.com). Doradcy życia rodzinnego są osobami

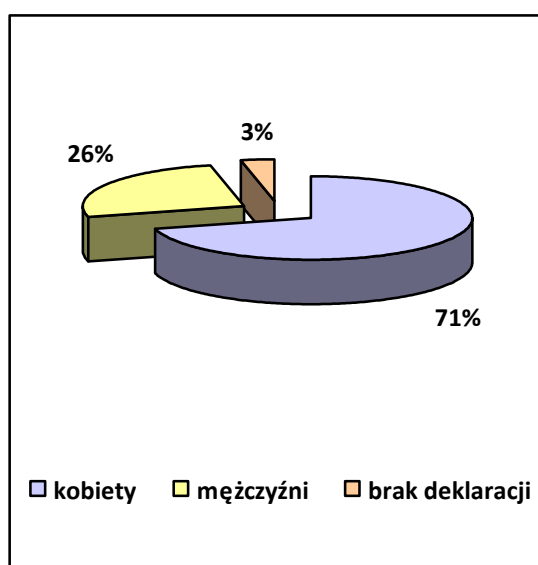
pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają wiedzę, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

Profesjonalnym wsparciem rodzinie, małżeństwom oraz osobom przeżywającym trudności, małżeństwom w kryzysie i rodzinom z trudnościami wychowawczymi służy Szczecińskie Centrum Wspierania Rodziny przy Wspólnocie Rodzin „Domus Mariae” (ul. Szeroka 19, 71-211 Szczecin, tel. +48 504 36 16 53, e-mail: kontakt@scwr.pl). W prowadzonych przez placówkę poradniach przyjmują: psychoterapeuta, psycholog, pedagog, mediator rodzinny, lekarz naturalnego planowania rodziny, psychiatrę, doradcę życia rodzinnego, kurator rodzinny, prawnik i kapłan katolicki.

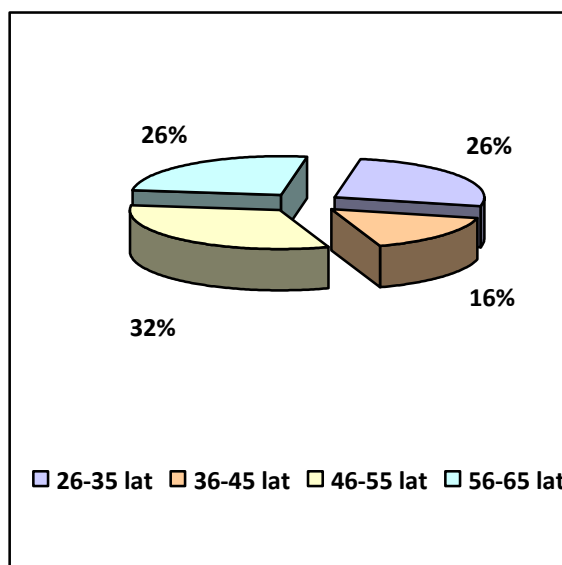
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

Do analizy przedłożono 31 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 1 ankietę wypełnioną przez dyrektora i pedagoga z placówki systemu oświaty funkcjonującej na terenie gminy oraz 46 ankiet skierowanych do uczniów ze szkoły z terenu gminy. Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 71% stanowiły kobiety, 26% mężczyźni, zaś 3% respondentów nie zadeklarowało przynależności płciowej. Najliczniej reprezentowana była grupa osób w wieku 46-55 lat (32%). Mniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 26-35 lat i 56-65 lat (po 26%) oraz 36-65 lat (16%). Strukturę ankietowanych wg kryterium płci i wieku ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie od urodzenia (80%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 5 do 30 lat (20%). Pod

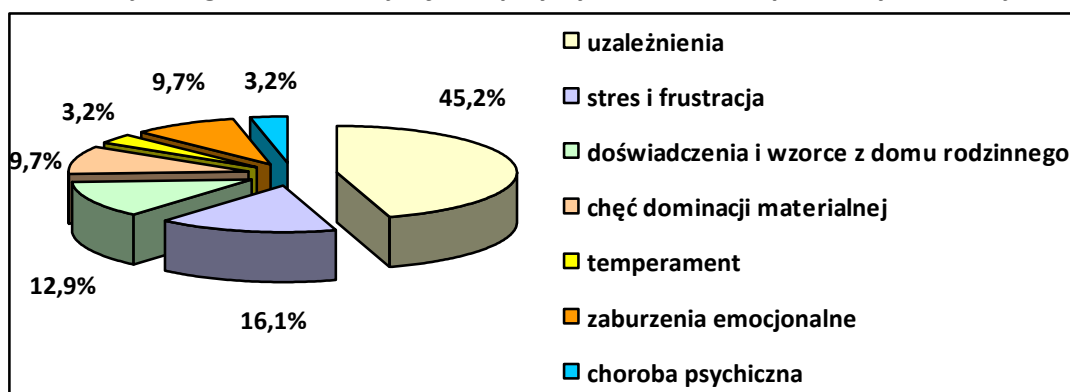
względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (48%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim i gimnazjalnym (po 16%) oraz podstawowym (12%), a 8% respondentów nie zadeklarowało swojego wykształcenia.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięto udział 46 uczniów ze szkoły podstawowej z terenu gminy, z czego 52% stanowiły dziewczęta, a 48% chłopcy. Uczniowie w wieku 13 lat stanowili 45% tej próby, 52% ankietowanych stanowiły osoby w wieku 14 lat, a 3% osób było w wieku 15 lat. Ogół badanych stanowiła młodzież ze szkoły podstawowej z terenu gminy.

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W pierwszej kolejności zapytano respondentów o najczęstsze przyczyny stosowania przemocy domowej. W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy domowej były uzależnienia (45,2%), stres i frustracja (16,1%) oraz doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (12,9%), a także chęć dominacji materialnej i zaburzenia emocjonalne (po 9,7%) oraz choroba psychiczna i temperament (po 3,2%). Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

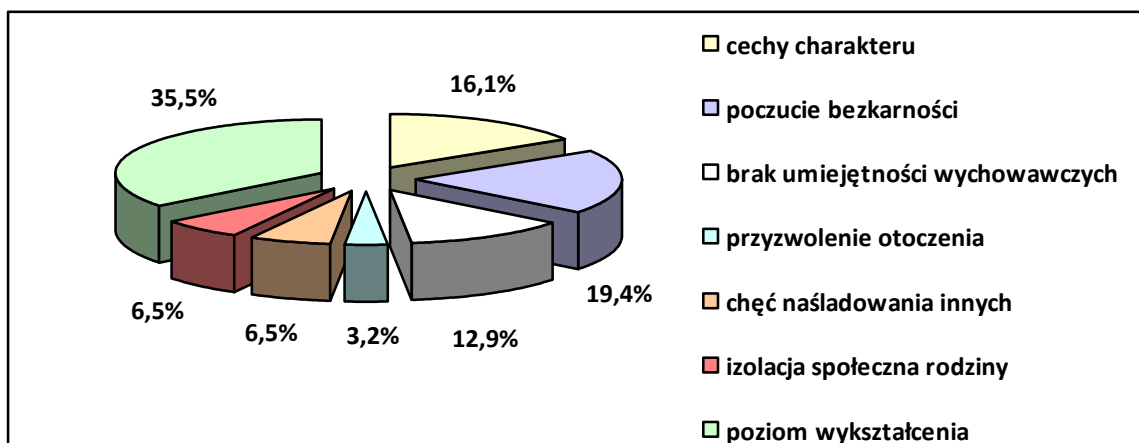
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami były: poziom wykształcenia (35,5%), poczucie bezkarności (19,4%), cechy charakteru (16,1%), oraz brak umiejętności wychowawczych (12,9%), a także izolacja społeczna rodziny i chęć naśladowania innych (po 6,5%) oraz przyzwolenie otoczenia (3,2%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

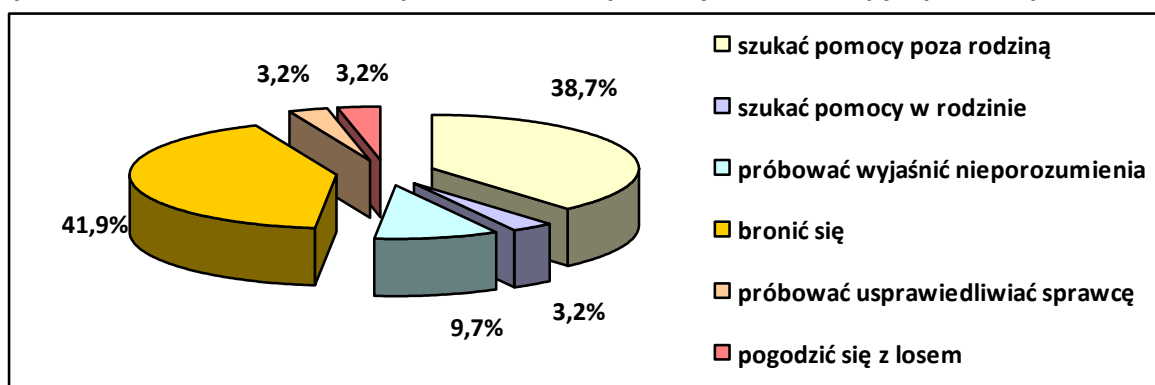
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje najczęściej wybierane odpowiedzi.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?

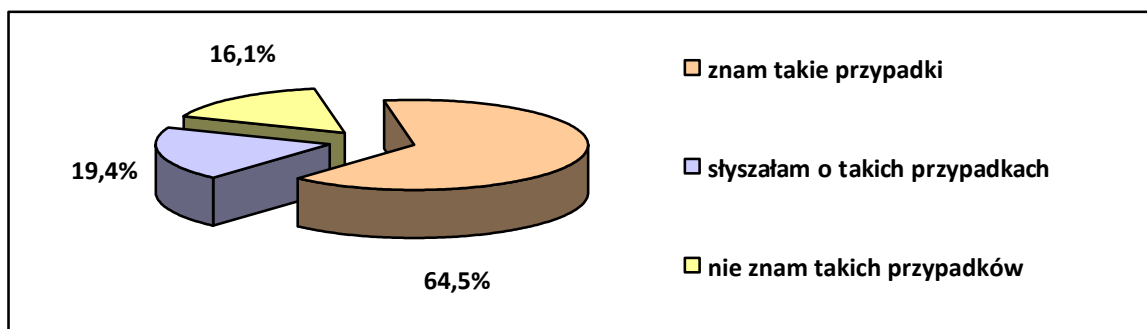

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych osoby doznające przemocy powinny przede wszystkim bronić się (41,9%), szukać pomocy poza rodziną (38,7%), próbować wyjaśnić nieporozumienia (9,7%), zaś według niewielkiej grupy respondentów próbować usprawiedliwić sprawcę, szukać pomocy w rodzinie lub pogodzić się z losem (po 3,2%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy domowej w gminie. Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem aż 83,9% respondentów stwierdziło, iż zna przypadki występowania przemocy domowej w gminie bądź o takich przypadkach słyszało. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

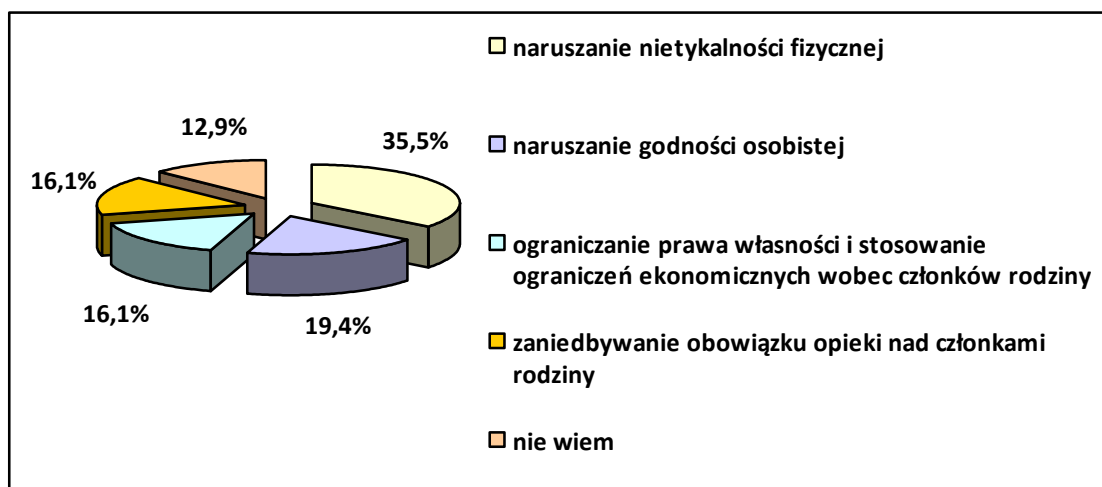
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy domowej, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie nietykalności fizycznej i godności osobistej, ograniczenie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny oraz zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakiego rodzaju przemoc domową Pani/Pan wie najbardziej występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

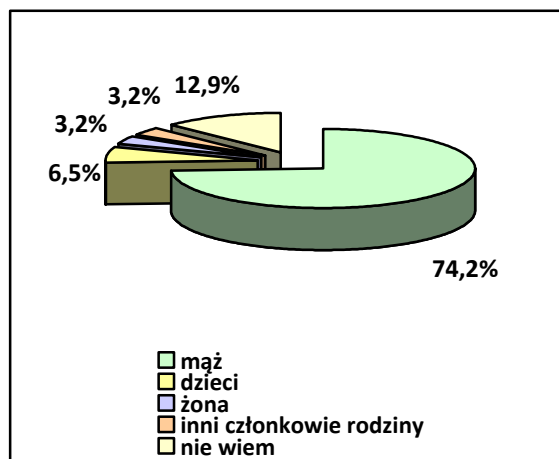
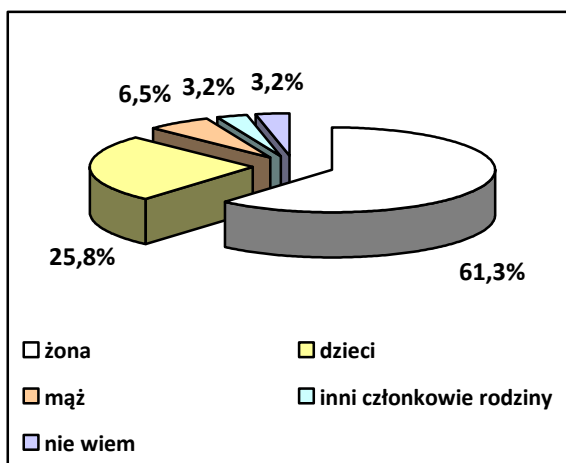

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie osób doznających przemocy domowej i stosujących przemoc domową. Zdecydowana większość uczestników badania wyraziła opinię, że osobami doznającymi przemocy domowej są żony i dzieci, a osobami stosującymi przemoc są zwykle mężowie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?

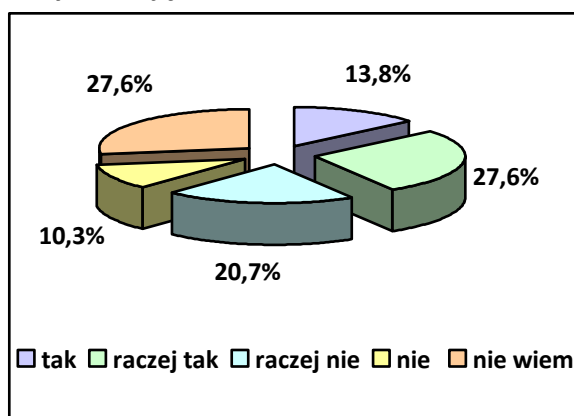
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?

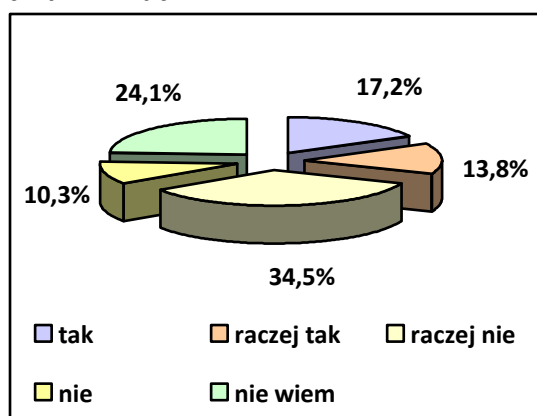
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania oceniali także ofertę pomocy świadczonej osobom doznającym przemocy domowej oraz działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową. Według 41,4% ankietowanych oferta wsparcia udzielanego osobom doznającym przemocy jest raczej wystarczająca lub wystarczająca. Jednocześnie 31% badanych wyraziło odmienną opinię. Oferty tej nie było w stanie ocenić 27,6% pytanych. Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową 42% ankietowanych uznało za raczej niewystarczające lub niewystarczające. Przeciwnego zdania było 35,5% respondentów. Ponad 22% badanych nie potrafiło tych działań ocenić. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?

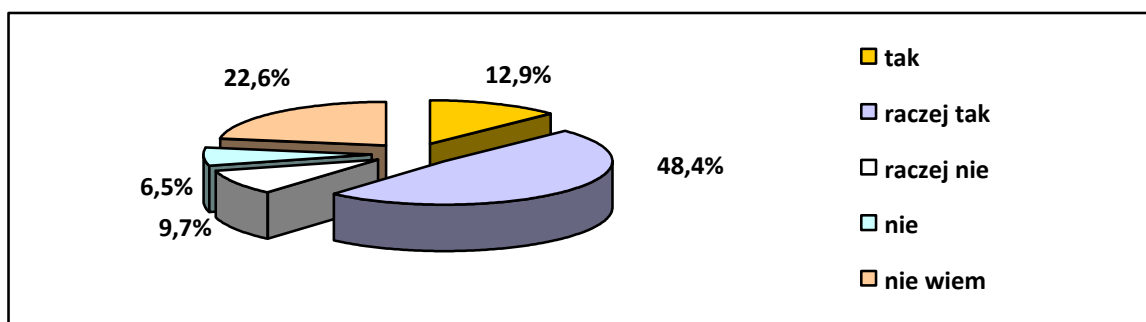

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano także, czy przemoc domową postrzegają jako problem społeczny na terenie gminy. Zdaniem 61,3% ankietowanych przemoc domowa jest lub raczej jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Jednocześnie 16,2% badanych

wyraziło zdanie przeciwne. Ponad 22% respondentów nie wyraziło opinii w tej sprawie. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

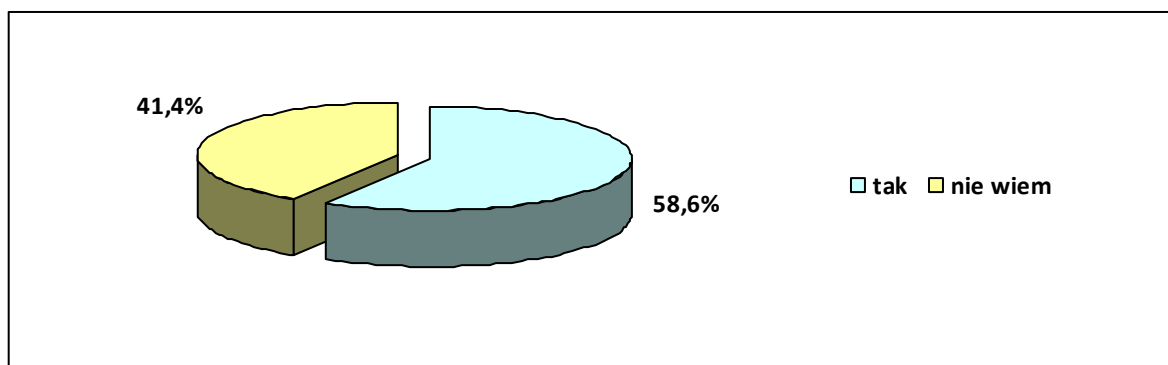
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano o ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy. Poniższy wykresy ilustruje rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?

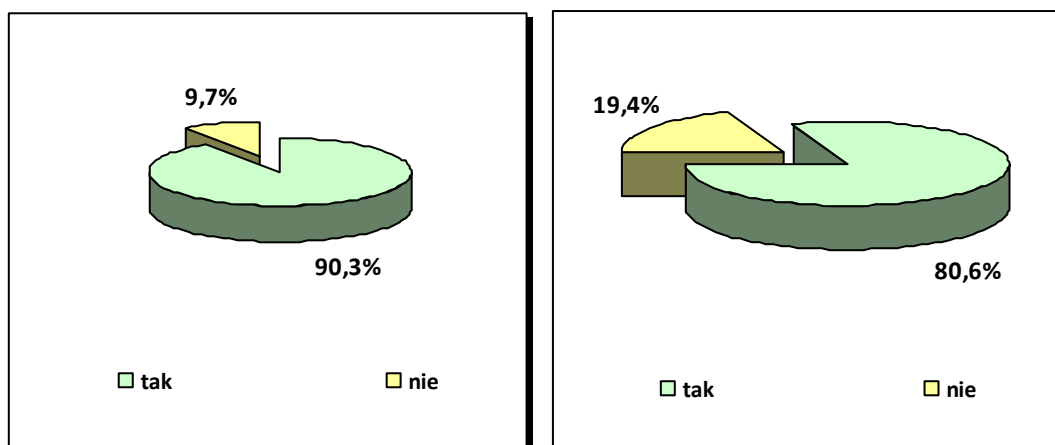
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według większości (58,6%) ankietowanych istnieje ryzyko nasilenia się przemocy domowej. Wysoki odsetek (41,4%) respondentów nie potrafił tej kwestii ocenić. Nikt z badanych nie stwierdził, że takie ryzyko nie istnieje.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić znajomość wiedzy dotyczącej procedury „Niebieskie Karty” oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy. Zdecydowana większość (90,3%) ankietowanych potwierdziła znajomość procedury „Niebieskie Karty”, a 80,6% badanych znajomość Zespołu Interdyscyplinarnego. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 14. Czy słyszała Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?

Wykres 15. Czy słyszała Pani/Pan o działalności w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na zapewnienie osobom doznającym przemocy pomocy psychologicznej i terapeutycznej oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych. Podkreślano też konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy, rozszerzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych oraz zwiększania świadomości społecznej w zakresie problemów i skutków przemocy. Dostrzeżono również potrzebę izolowania sprawców przemocy, kierowania osób uzależnionych i stosujących przemoc na leczenie odwykowe i zajęcia korekcyjno-edukacyjne oraz skutecznego reagowania na przemoc.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Do szkoły biorącej udział w badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2023/2024 ogółem 192 uczniów. Zatrudniano tam w tym czasie 28 nauczycieli. Uczniowie mogli skorzystać z pomocy pedagoga, pedagoga specjalnego, logopedy i terapeuty. Szkoła zapewniała dostęp do Internetu, sali gimnastycznej i boiska sportowego. Prowadzone było dożywianie uczniów. Szkoła zapewniała opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Utworzono również jedną klasę integracyjną. Placówka miała także w swojej ofercie zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i zajęcia dodatkowe.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. W badaniu stwierdzano

ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawierają poniższe tabele.

Tabela 25. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2023/2024

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	0
sięganie po alkohol	0
sięganie po narkotyki	0
niszczenie mienia szkolnego	1
kradzieże na terenie szkoły	0
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	0
udział w grupach negatywnych	0
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3
autoagresja	0
ucieczki z domu	0
przestępczość ujawniona	0
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	0

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 26. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1
zaniedbanie dziecka	0
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	0
przemoc domowa	0
wykorzystywanie seksualne dzieci	0
przestępczość	0

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano 3 przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz 1 przypadek niszczenia mienia szkolnego.

Przedstawiciel badanej placówki nie zauważył wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat.

Jeśli chodzi o zjawiska dysfunkcji i patologii w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnik badania stwierdził 1 przypadek bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Przedstawiciel z ankietowanej placówki nie dostrzegł wzrostu liczby przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Pomoc, jaką placówka oferuje uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy materialnej dla rodzin uczniów uczęszczających do szkoły i spełniających wymagania uprawniające do otrzymania świadczeń. Rodziny objęte są też pracą socjalną. Szkoła organizuje akcje charytatywne i zbiórki na rzecz potrzebujących (odzież, paczki świąteczne). Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na opiekę w ramach zajęć świetlicowych, zajęcia dodatkowe oraz wsparcie pedagoga i psychologa świadczącego pomoc w gminie Bielice.

Pomoc, jaką placówka oferuje uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogiem, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad i konsultacji pedagoga oraz wsparcia wychowawców i nauczycieli. Placówka zapewnia opiekę świetlicową, zajęcia profilaktyczne oraz specjalistyczne konsultacje, organizuje także warsztaty rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

Placówka podejmuje różne działania profilaktyczne adresowane do uczniów. Są to m.in. przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii, programów (m.in. „Godzina dla młodych głów”, „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Przyjaciele Zippiego”) oraz akcji edukacyjnych. W szkołach odbywają się pogadanki, spotkania i prelekcje oraz zajęcia profilaktyczne.

Do instytucji i organizacji, z którymi placówka najczęściej współpracuje, uczestnicy badania zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminną Bibliotekę Publiczną, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komendę Powiatową Policji, Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Straż Pożarną oraz Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W pierwszej kolejności uczniowie mieli za zadanie wybrać zachowania, które ich zdaniem są przejawem przemocy. Uzyskane wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów

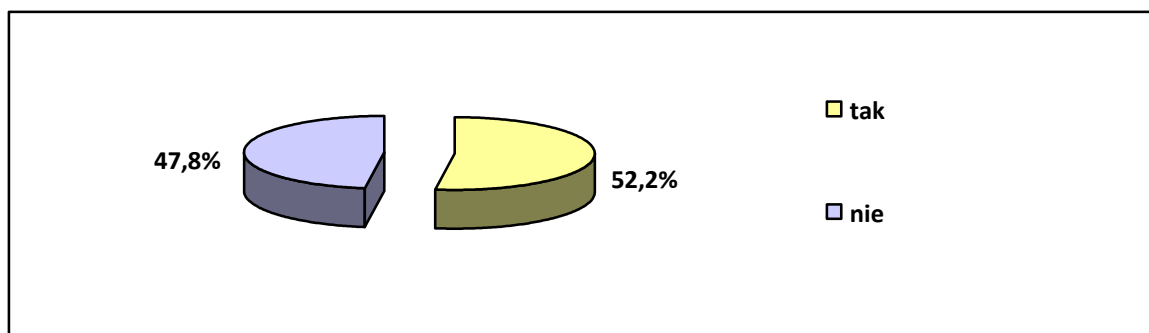
rodzaj zachowań	liczba wskazań	odsetek wskazań %
popychanie	31	67,4%
uderzanie	40	86,9%
kopanie	38	82,6%
duszenie	37	80,4%
szarpanie	31	67,4%
przypalanie ciała	39	84,8%
policzkowanie	33	71,7%
szantaż	28	60,9%
ośmieszanie	30	65,2%
grożenie	34	73,9%
nadmierna krytyka	26	56,5%
szkalowanie w Internecie	28	60,9%
nękanie sms-ami	34	73,9%

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Żadne z 13 możliwych do wyboru zachowań przemocowych nie zostało wskazane przez wszystkich ankietowanych uczniów. Wśród najliczniej wskazywanych zachowań, które uczniowie uznali za przejaw przemocy, znalazły się: uderzanie (86,9%) i przypalanie ciała (84,8%). Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył nadmiernej krytyki (56,5%).

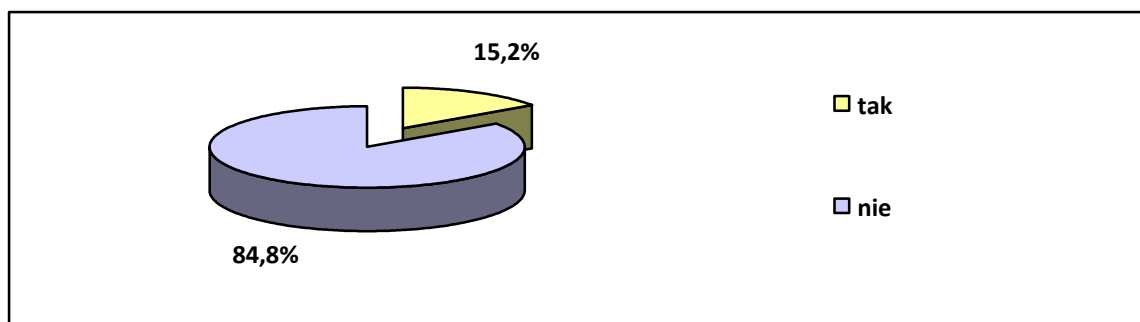
Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie respondentów była kwestia doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. W odpowiedzi na pytanie o przemoc ze strony rówieśników większość (52,2%) uczniów przyznała, że takiej przemocy doświadczyła, zaś 47,8% respondentów przyznało, że takiej przemocy nie doświadczyło. Występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym potwierdziło 7 uczestników badania. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formę przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wykres 17. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy w swojej rodzinie?

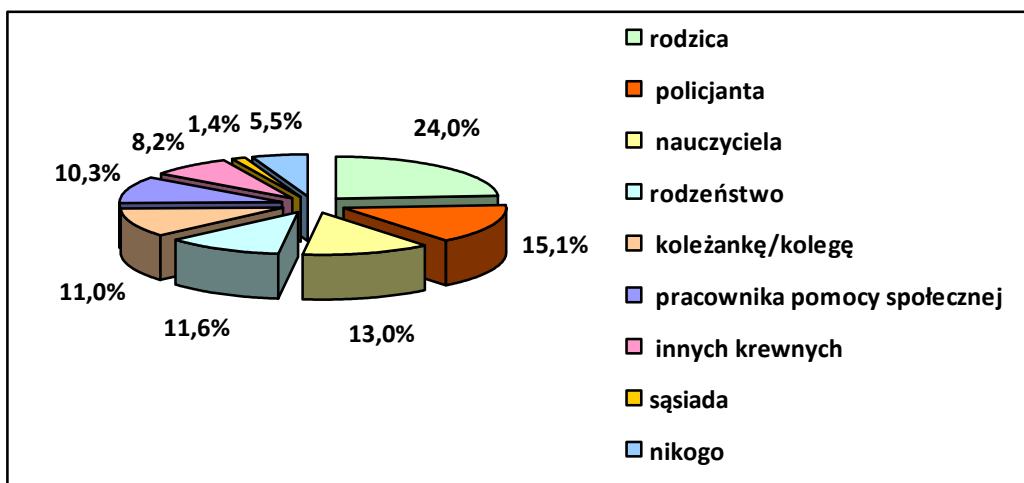
Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość (63,1%) respondentów zadeklarowała, że nie słyszała o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia. Jednocześnie 36,9% ankietowanych posiada wiedzę o występowaniu przemocy w domach osób im znanych.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem przemocy lub jej doznając, należy kogoś o tym poinformować?“, zdecydowana większość (97,8%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Odmienną opinię wyraziło 2,2% ankietowanych.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzą o przemocy podzieliliby się z rodzicem, policjantem oraz nauczycielem. W dalszej kolejności wymieniono rodzeństwo, koleżankę lub kolegę, pracownika pomocy społecznej, innych krewnych oraz sąsiada. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy domowej?”, zdecydowana większość (69,5%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 30,5% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy domowej. Większość (54,3%) ankietowanych potwierdziła udział w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy domowej. Jednocześnie 45,7% respondentów stwierdziło, że nigdy nie uczestniczyło w takich zajęciach.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy najwięcej badanych (65,2%) zadeklarowało, że takich obaw nie ma. Niepokój może budzić fakt, iż 15,2% ankietowanych ujawniło, że obawia się przemocy w szkole, 6,5% obawia się przemocy rówieśniczej, tyle samo (6,5%) uczniów obawia się przemocy w swojej rodzinie, zaś 6,6% uczniów wskazało na przemoc w środowisku zamieszkania.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Decyzję o odebraniu dziecka pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką, a w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili zapewnienia dziecku ochrony, o zapewnieniu dziecku ochrony i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • funkcjonowanie na terenie gminy placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – prowadzonej w formie pracy podwórkowej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową • zapewnianie pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nienasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i niewzrastająca liczba rodzin niewydolnych wychowawczo • niewzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • niezminiejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej • wzrost liczby przypadków przemocy domowej na terenie gminy

- posiadanie możliwości tworzenia kolejnych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy
- wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą domową

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc domowa** zwraca uwagę na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, funkcjonowanie na terenie gminy placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (prowadzonej w formie pracy podwórkowej), odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową, zapewnianie pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową na terenie gminy, a także inicjowanie akcji uważliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Wzrost liczby przypadków przemocy domowej na terenie gminy, jak również niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówkę oświatową działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy domowej wśród uczniów • prowadzenie w placówce oświatowej programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym 	

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie gminy w ostatnich latach niewzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki brak zagrożenia przestępczością wśród nieletnich 	

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na wyjątkowość mocnych stron, takich jak: inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie przez placówkę oświatową działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy domowej wśród uczniów oraz prowadzenie w placówce oświatowej programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wzrastający poziom i jakość życia mieszkańców inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących przemocy domowej, poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego 	<ul style="list-style-type: none">
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości 	

<p>życia</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się liczba osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • niezwiększające się zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi zwiększanie poziomu kwalifikacji kadr pomocowych 	
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** uwypukla mocne strony, którymi są głównie: wzrastający poziom i jakość życia mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, jak również dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących przemocy domowej, poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej.

7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej Gminy Bielice na lata 2025-2030. W jej ramach zostały wskazane osiągnięcia przy wdrażaniu programu oraz najważniejsze działania, jakie realizowano, wdrażając zapisy programowe.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- wspieranie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą,
- prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informatycznych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy domowej,
- doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej,
- współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- nie udało się w pełni zrealizować Programu ze względu na znaczące zmiany prawne, które w konsekwencji przyczyniły się do utworzenia nowego Programu.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- wszystkie wskazane w punkcie dotyczącym osiągnięć w realizacji programu.

Ogólna ocena realizacji założeń programu:

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że nie rozpoczęto wdrażania założeń programowych; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programowych; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych; 5 – oznacza, że w pełni wdrożono założenia programowe, zaproponował **ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 4.**

Uzasadnienie przyjętej oceny:

Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że zrealizowano większość założeń programowych. Przyjęta ocena wynika z faktu, iż stopień wdrożenia nie był zaawansowany, jednakże sam proces przebiegał pozytywnie. Realizacja programu przyczyniła się do zwiększenia świadomości mieszkańców gminy Bielice, w tym dzieci, młodzieży i dorosłych, na temat szkód powstałych w wyniku doznawania przemocy domowej.

III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy domowej na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Bielice na lata 2025-2030. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy domowej, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Bielice na lata 2025-2030, jest następujący:

Podejmowanie działań profilaktycznych, doskonalenie systemu interwencji i wsparcia dla osób doznających przemocy oraz podejmowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową na terenie Gminy Bielice w celu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań w następujących obszarach:

Profilaktyka – promowanie wartości wychowania bez przemocy, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wychowawczych.

Edukacja – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy i jej skutków, informowanie o możliwościach pomocy.

Wspieranie – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u osób doznających przemocy, uświadamianie o przysługujących im prawach i możliwościach rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną i prawną.

Interwencja – przerwanie przemocy, ochrona osób doznających przemocy, izolowanie osób stosujących przemoc od osób doznających przemocy, wdrażanie programów korekcyjno-edukacyjnych lub programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: POMOC OSOBOM I RODZINOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY LUB ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.	2025-2030	GKRPA, OPS, placówka oświatowa, Policja, SR, placówka ochrony zdrowia, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI - liczba rodzin objętych wsparciem ZI 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	2025-2030	GKRPA, OPS, placówka oświatowa, Policja, SR, placówka ochrony zdrowia, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, - liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” - liczba osób doświadczających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona osób dotkniętych przemocą domową - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom.	2025-2030	OPS, Policja, placówka ochrony zdrowia, SR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona dzieci w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku

				z przemocą domową
Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin dotkniętych przemocą domową.	2025-2030	OPS	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia	- wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Specjalistyczne poradnictwo dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2025-2030	GKRPA, PCPR, Kościół	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba spotkań	- wzmocnienie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2025-2030	OPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie pracy socjalnej	- wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy - ograniczenie zjawiska przemocy domowej
Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia takiej potrzeby	OPS, PCPR, Policja, NGOs, Kościół	- liczba osób, którym udzielono wsparcia	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom doświadczającym przemocy
Prowadzenie rozmów	2025-2030	GKRPA, ZI, OPS, Policja	- liczba przeprowadzonych	- zmniejszenie poziomu

i kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.			rozmów z osobami stosującymi przemoc - liczba osób stosujących przemoc skierowanych do udziału programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.	zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy
---	--	--	---	---

CEL OPERACYJNY 2.: PROWADZENIE NA TERENIE GMINY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH MAJĄCYCH NA CELU ELIMINOWANIE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc i będącym świadkami przemocy.	2025-2030	OPS, GKRPA, ZI, placówka oświatowa, placówka kultury, Policja, Kościół	- liczba podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Prowadzenie prelekcji na temat przemocy domowej.	2025-2030	GKRPA, ZI, OPS, placówka oświatowa, placówka kultury, PPP, Policja, Kościół	- liczba pogadank i prelekcji - liczba uczestników	- podniesienie umiejętności zapobiegania problemom dotyczącym rodzinę - zmiana świadomości społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez	2025-2030	UG, OPS, GKRPA, ZI, placówka oświatowa, placówka kultury, Kościół	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień do problemu przemocy domowej

kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy domowej.				- zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2025-2030	OPS, GKRPA, ZI, placówka oświatowa, placówka kultury, PPP, Kościół	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- wzmocnienie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podjęcie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2025-2030	placówka oświatowa, placówka kultury, GKRPA	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej.	2025-2030	GKRPA, OPS, ZI, placówka oświatowa, placówka kultury, Kościół, społeczność lokalna	- liczba podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

CEL OPERACYJNY 3.: DOSKONALENIE KOMPETENCJI KADR SAMORZĄDOWYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania	2025-2030	OPS, GKRPA, ZI, UMWZ, Policja, placówka ochrony zdrowia, SR	- liczba odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących	- podwyższenie kompetencji służb społecznych

skutecznego wsparcia osobom i rodzinom doznającym i zagrożonym przemocą.			kwalfikacje	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla kadry pedagogicznej na temat problemów przemocy domowej i problemów agresji w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.	2025-2030	placówka oświatowa, PPP, GKRPA	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zajęć - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim
Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach nakierowanych na kwestie przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej.	2025-2030	GKRPA, OPS, ZI, placówka oświatowa, Policja, społeczność lokalna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa skuteczności oddziaływań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej

CEL OPERACYJNY 4: WSPÓŁPRACA PODMIOTÓW NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w gminie poprzez	2025-2030	OPS, GKRPA, ZI, placówka oświatowa, placówka kultury, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa

stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.			społecznej z powodu uzależnień i przemocy domowej	funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmocnienia kondycji rodzin zamieszkujących w gminie i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich życia.	2025-2030	GKRPA, ZI, OPS, placówka oświatowa, Kościół	- liczba podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych

Legenda

UG – Urząd Gminy

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy

SR – Sąd Rejonowy

PR – Prokuratura Rejonowa

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

UMWZ – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Bielice. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielicach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Bielice, placówka oświatowa, placówka kultury.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Bielice – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Z prowadzonego monitoringu zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie przedstawione Radzie Gminy na sesji do końca marca każdego roku.

Ewaluacja Programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Ewaluacja zostanie przeprowadzona po drugim i czwartym roku wdrażania założeń programu na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji zaangażowanych w jego realizację, a w szczególności Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Bielice oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach. Pozwoli ona na podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Programu.

3. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania działań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Bielice na lata 2025-2030 będą środki własne gminy przewidziane na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, a także środki zewnętrzne pozyskane na realizację programów osłonowych, programów rządowych lub innych, których realizacja pozwoli osiągnąć cele zawarte w niniejszym programie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy	4
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2023	8
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023	14
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023.....	14
Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023.....	14
Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą domową w gminie	16
Tabela 7. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023.....	17
Tabela 8. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej.....	17
Tabela 9. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023	18
Tabela 10. Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	18
Tabela 11. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023	21
Tabela 12. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową podjęte w gminie przez ZI w latach 2021-2023	21
Tabela 13. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej dla mieszkańców gminy w latach 2021-2023.....	22
Tabela 14. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach w latach 2021-2023.....	22
Tabela 15. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielicach z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023	23
Tabela 16. Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023	24
Tabela 17. Działania profilaktyczno-edukacyjne realizowane w gminie w latach 2021-2023	26
Tabela 18. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy realizowane w gminie w latach 2021-2023	27
Tabela 19. Przepięstwa odnotowane w gminie w latach 2021-2023	29
Tabela 20. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2021-2023	31
Tabela 21. Wsparcie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w latach 2021-2023	32
Tabela 22. Jednostki wsparcia w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej działające poza gminą	33
Tabela 23. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	35
Tabela 24. Parafia rzymskokatolicka, do której należą mieszkańcy gminy	37
Tabela 25. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2023/2024	45
Tabela 26. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy	45
Tabela 27. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów	47
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	38
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	38
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?	39
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?.....	39
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?.	40
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	40

Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	41
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?	41
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?	41
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?.....	42
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?	42
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?	43
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?	43
Wykres 14. Czy słyszała Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?	43
Wykres 15. Czy słyszała Pani/Pan o działalności w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy?	43
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy ze strony rówieśników?	47
Wykres 17. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy w swojej rodzinie?	48
Wykres 18. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?.....	48